

дослідження американських вчених про «мистецтво забуття» [3]. Дано проблема носить не тільки науковий, але й ідеологічний та політичний характер, для яких важливі дослідження пам'яті – історичної, соціальної, колективної; реальна підтримка на рівні державної влади вирішення назрілих проблем символів історичного минулого; удосконалення освітніх і культурних програм у системі навчання; підтримка різноманітних товариств, організацій і об'єднань, які працюють у лоні збереження традицій і спадщини національної культури тощо.

Висновки. Науково-теоретичні питання та емпіричні дослідження пам'яті, боротьби символів, історичної свідомості набувають статусу соціальної, державної важливості. Дискурс політики пам'яті, забуття окремих історичних подій і діячів минулого, яких необхідно і варто забути, «відкриття» і шана новим героям сучасності, але ні в якому випадку не «поклоніння» їм, соціальне управління пам'ятю і свідомістю мають бути у центрі уваги агентів сфер науки та ідеології, практикуватися політиками, людьми мистецтва, громадськими діячами. Це вимога часу, нехтувати якою не можна, оскільки вона реально допоможе у прийнятті зважених соціально-політичних рішень для зняття гострих і болючих проблем сучасного українського суспільства. Соціологи мають аналізувати специфіку і прийоми вироблення та проведення «політики пам'яті», формування історичної свідомості громадян в епоху, коли проблеми історичної пам'яті стали ключовими для культури (у першу чергу політичної культури, а звідси і для політики загалом) країни і соціокультурної складової громадянськості. У цьому значенні дослідження в галузі історичної соціології будуть виявляти нові соціальні, політичні, національні проблеми сучасної людської спільноти.

Проблематика залишається відкритою для дискусій, оскільки соціологічна думка не стоїть на місці, вона розвивається, удосконалюється, поповнюється новими ідеями і напрямами. Історична соціологія має право на автономне існування як галузева соціологія у межах соціологічного знання, оскільки досліджує тільки її характерні соціально-історичні процеси, трансформації, системи та ідеології, що впливають на суспільно-історичний поступ людства. Яскравим прикладом, який своїми коріннями віходить у минуле, такого бачення подальшого розвитку історичної соціології, її викликом є дослідження проблем «народів без історії», які опинилися перед важким завданням входження у глобальні співтовариства, визнання їх сучасним світом. Для української історичної соціології тематика «пробудження нації», «повернення до пам'яті», утвердження дієвого громадянського суспільства, становлення єдиної політичної нації сьогодні також вкрай актуальна.

Список використаних джерел

1. Пержуна В. «Повернення до пам'яті»: сучасні виклики для історичної соціології / Володимир Пержуна // Актуальні проблеми розвитку сучасної соціології. Матеріали Міжнародної Відео-конференції 25 вересня 2015 року. – Чернівці: ЧНУ, 2015. – С. 112-119.
2. Сорока Ю. Ставлення до минулого / Олія Сорока // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. – № 2. – С. 47-66.
3. Assman J. Moses the Egyptian: The Memory of Egypt in Western Monotheism. Cambridge, Mass 1997.
4. Forty A., Kuhler S. (eds). The Art of Forgetting. Oxford – New York: Berg, 1999.

УДК 378

Демченко Діна Ісхаківна
Кандидат педагогічних наук, доцент
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЮРИСТА**

У статті досліджується компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутнього юриста, як важливий шлях модернізації освітньої сфери і визначаються серед пріоритетних. Мета використання іноземної мови в процесі професійної підготовки майбутніх представників юридичної професії полягає в тому, щоб допомогти студентові стати «дієздатним з іноземної мови за фахом». Під мовою дієздатністю за фахом науковці розуміють «здатність людини, яка навчається, одержувати відповідну інформацію іншою

мовою і здатність порозумітися іноземною мовою», що передбачає спроможність одержувати максимум інформації, використовуючи свої мовні засоби і творчі стратегії, однозначно і досить компетентно висловити свою думку засобами іноземної мови. Розглядається, зокрема, зміст професійно спрямованого навчання іноземної мови на різних етапах у немовному вищому навчальному закладі, визначаються нові тенденції формування вмінь іншомовного спілкування, порушуються соціокультурний аспект та психолого-методичні проблеми, пропонується методика застосування матеріалів першоджерел.

Ключові слова: компетентнісний підхід, професійна іншомовна компетентність, формування професійної іншомовної компетентності, підготовка юриста за спеціальністю, надодержавне, правове, іншомовні дієздатність за спеціальністю.

Актуальність. Компетентність (професійна, педагогічна, комунікативна, іншомовна тощо) здобуває статусу особливої реальності, істотно важливої як у сфері професійної юридичної освіти, так і в галузі практичної діяльності. Оскільки «спеціальні форми компетентності передбачають уміння вирішувати окремі завдання у професійному виді діяльності» [1, с. 285], доцільно звернутися до характеристики сутності поняття «іншомовна компетентність юриста» з метою виявлення і характеристики його специфіки. Аналіз існуючих характеристик поняття «компетентність» дозволяє розкрити сутність іншомовної компетентності, схарактеризувати її структуру.

Мета – довести, що поняття «іншомовний» має значення, коли йдеться про «іншу» або іноземну мову. Під іноземною мовою розуміється мова, «яка вивчається поза умовами її природного існування, тобто в навчальному процесі, яка не вживается поряд з першою в повсякденній комунікації» [5, с. 31]. Таким чином, іноземна мова, на відміну від рідної мови, засвоюється людиною поза соціальним оточенням, в якому ця мова є природним засобом спілкування.

Основний матеріал. Специфіка процесу формування іншомовної компетентності майбутнього юриста у фаховій підготовці невід'ємно пов'язана як з мовою взагалі, так із іноземною мовою безпосередньо, оскільки виникнення й існування природної мови невід'ємно пов'язано з виникненням і існуванням людини. Мова як «система мовних засобів, необхідних для спілкування та передачі досвіду від покоління поколінню» [6, с. 20], має властивість соціального та культурного призначення. Ця система існує, насамперед, не тільки для окремо взятої людини, а для відповідного соціуму [7].

Слід відзначити, що в юридичній діяльності важливе місце займає комунікативна компетентність юриста, оскільки юридична професія належить до професій «підвищеної мовленнєвої відповідальності» [8, с. 32], де слово виступає професійним інструментом, від володіння яким залежить не тільки успіх професійної діяльності, але й доля інших людей, суспільства в цілому. Професійна компетентність юриста пов'язана з комунікативною компетентністю, до складу якої входять знання про мовні засоби і ситуації спілкування, володіння комплексом мовленнєвих умінь, що дозволяють юристу досягти результативності в спілкуванні і взаємодії, правильно будувати і розуміти різні тексти, адекватно використовувати мовні і мовленнєві засоби стосовно до конкретних завдань і умов спілкування.

Оскільки і лінгвістика, і психолінгвістика розглядають мову не тільки як певну систему мовних засобів, але й як один з аспектів людської діяльності – соціальний (мовна діяльність є розумова і творча діяльність), то оволодіння іноземною мовою, націлене на формування в тих, кого навчають, рис вторинної мовної особистості, є свідомим (когнітивним) і творчим процесом, а не «запрограмованою поведінкою». Іноземна мова виступає певним джерелом відомостей про соціально-економічний, науково-технічний та загальнокультурний прогрес суспільства, який відкриває тим, хто її вивчає, доступ до величезного духовного багатства інших народів, підвищує рівень їх гуманітарної освіти.

Інтернаціоналізація суспільного життя обумовлює необхідність оволодіння і використання іноземної мови кожною особистістю. Вона стає дієвим чинником соціально-

економічного, науково-технічного й загальнокультурного прогресу суспільства, що підвищує статус іноземної мови як галузі освіти [9, с. 241].

Поступово змінюється відношення до оволодіння іноземною мовою як до другорядного завдання, що забезпечує лише загальнокультурну підготовку майбутнього фахівця, оскільки:

- іноземна мова слугує ефективним фактором гуманізації освіти, оскільки її використання пов'язано з процесом спілкування, спрямованим на налагодження міжособистісних стосунків. Вона розглядається не тільки як засіб гуманітаризації, що впливає на розвиток особистості того, кого навчають, але й як частина його професійної підготовки;
- неможливо правильно виразити свою думку іноземною мовою без усвідомлення фактів дійсності, предметів і явищ, про які йде мова. Отже, оволодіння іноземною мовою, її усвідомлене використання сприяє розвитку мислення;
- оволодіння іноземною мовою розвиває і логічне мислення особистості, оскільки в мові відбувається логічність і системність усвідомлення матеріального світу;
- оволодіння іноземною мовою в вищих навчальних закладах сприяє виробленню в студентів уміння правильно і грамотно передавати свої думки рідною мовою, попереджає й сприяє подоланню професійної недорікуватості, розвитку мовленнєвої культури особистості;
- за допомогою іноземної мови студенти знайомляться: з культурою, мистецтвом країни, мову якої вони вивчають, з творами її поетів, письменників; з побутом, звичаями, вдачами, етикою народу, мову якого вони вивчають; з загальнолюдськими цінностями тощо, що сприяє розвитку загальної культури особистості;
- оволодіння іноземною мовою дозволяє ознайомитися з культурою письмового спілкування. Знання майбутніх фахівців збагачують і переклад наукової статті, й складання реферату або анотації, написання доповіді тощо;
- завдяки знанню іноземних мов фахівець-випускник вищого навчального закладу здобуває інформацію про розвиток своєї галузі професійної діяльності за кордоном, має можливість порівнювати досягнення своєї країни і свої власні з досягненнями колег-представників професії за кордоном; бере участь у науково-технічній творчості, забезпечує відповідність результатів своєї праці рівню світових стандартів;
- значимість для майбутнього фахівця різних умінь в галузі іноземної мови визначається необхідністю читати і перекладати спеціальну літературу, вміти вивчати і систематизувати матеріали про професійну діяльність, можливість ділове листування іноземною мовою, проведення діалогів з ділових тем тощо;
- поступово в студентів виробляється вміння самостійно працювати з іншомовною професійною інформацією, що відіграє важливу роль у професійній діяльності;
- індивідуалізація під час оволодіння іноземними мовами, формування в майбутніх фахівців уміння самостійно одержувати необхідні знання, вміння застосовувати їх змушує по-новому осмислити процес професійної підготовки в цілому, відібрати найбільш раціональні і прийнятні з існуючих методик, удосконаловати окремі прийоми.

Будь-яка форма використання іноземної мови в вищому навчальному закладі, на думку Ж. Ніколаєвої, може бути описана таким чином: використання мови, в тому числі і її вивчення, включає в себе дії, що виконуються особами (студентами). В результаті таких дій у студентів розвиваються як загальні, так і, особливо, комунікативні мовленнєві компетенції. Сформовані компетенції «використовуються в міру необхідності в різних контекстах залежно від різних умов та різних потреб для здійснення різних видів мовленнєвої діяльності, до яких належать мовленнєві процеси продукції та сприйняття текстів, пов'язаних з певними темами у специфічних сферах»

Як відзначають дослідники [3], оволодіння студентами немовних спеціальностей іноземною мовою і використання її має свою специфіку як стосовно цілей, так і стосовно вибору методів та прийомів роботи. Провідним напрямом в оволодінні іноземною мовою є здобуття тими, хто навчається, такого рівня комунікативної компетенції, який дозволив би користуватися іноземною мовою в певній галузі професійної діяльності.

Мета використання іноземної мови в процесі професійної підготовки майбутніх представників юридичної професії полягає в тому, щоб допомогти студентові стати «дієздатним з іноземної мови за фахом». Під мовою дієздатністю за фахом науковці розуміють «здатність людини, яка навчається, одержувати відповідну інформацію іншою мовою і здатність порозумітися іноземною мовою», що передбачає спроможність одержувати максимум інформації, використовуючи свої мовні засоби і творчі стратегії, однозначно і досить компетентно висловити свою думку засобами іноземної мови.

Проте, як наголошують дослідники [3] і засвідчує власний досвід викладацької діяльності в вищому юридичному навчальному закладі, на практиці часто спостерігається розбіжність між змістом професійної підготовки майбутніх представників юридичної галузі та основними характеристиками використання іноземної мови. Так, викладання іноземної мови, як правило, відокремлено від навчання професійної діяльності студента, а включення в методичні посібники текстів з професійної тематики можна вважати лише зовнішньою реалізацією принципу зв'язку мовного і професійного навчання. Оволодіння іноземною мовою студентами юридичних навчальних закладів обмежується процесом викладання дисципліни «Іноземна мова», тоді як можливості її використання є набагато ширшими: в процесі самостійної і виховної роботи студентів, у процесі викладання загальноправових і спеціальних дисциплін тощо. Як наслідок, яскравим свідченням неефективності використання традиційних методик є нездатність випускників вищих юридичних навчальних закладів до ефективної, повноцінної професійної іншомовної комунікації.

У зв'язку з цим, одним з шляхів вирішення проблеми постає питання про навчання студентів іноземної мови для спеціальних цілей або професійно спрямованої іноземної мови з метою формування вмінь професійного іншомовного спілкування сучасного спеціаліста, «розвитку навичок самостійної роботи, які дозволяють студенту поповнювати знання, вдосконалювати свої особистісні риси, розвивати професійні уміння» вирішенню якого присвячено низку досліджень і публікацій. У них розглядається, зокрема, зміст професійно спрямованого навчання іноземної мови на різних етапах у немовному вищому навчальному закладі, визначаються нові тенденції формування вмінь іншомовного спілкування, порушуються соціокультурний аспект та психолого-методичні проблеми, пропонується методика застосування матеріалів першоджерел. Так, професійно спрямоване навчання іноземних мов в системі вищого педагогічного навчального закладу розглядається як «фахово-педагогічна спрямованість навчання з урахуванням потреби в вивченні іноземної мови щодо особливостей фаху й спеціальності майбутнього педагога».

Проведений аналіз досліджень з проблеми дозволяє стверджувати, що, в основному, розглядаються загальні питання, пов'язані з формуванням комунікативної компетенції майбутнього фахівця з метою професійного спілкування, проте не забезпечується належним чином подальша спроможність представників юридичної професії використання іноземної мови для вирішення проблем професійної діяльності, зокрема й на міжнародному рівні (особливо для студентів факультету міжнародних відносин). Крім того, не можна процес навчання студента іноземним мовам в вищому юридичному навчальному закладі вважати єдиним шляхом формування його професійної іншомовної компетентності, до того ж навчання іноземної мови є не метою, а засобом формування досліджуваного феномену.

Слід відзначити, що завдяки підвищенню інтересу до іноземних мов у сучасній життєдіяльності увага наукової спільноти перемістилася від дослідження особливостей літературної іноземної мови до вивчення мови, що використовується в реальному спілкуванні спеціалістів окремої галузі. У зв'язку з цим, науковці наголошують, що сучасним досягненням у галузі методики навчання іноземних мов для спеціальних цілей став такий висновок: оскільки іноземна мова знаходить своє застосування в різних ситуаціях спілкування спеціалістів різних професій і різних спеціалізацій всередині професійної галузі, то, визначивши особливості типових ситуацій спілкування фахівців кожної конкретної галузі, можна моделювати процес їх реальної комунікації, і, відібравши попередньо для цього необхідний мовний та мовленнєвий

матеріал, звузити весь широкий діапазон іноземної мови до конкретних потреб спеціалістів і цим полегшити процес оволодіння мовою для спеціальних цілей. Таке рішення, на нашу думку, сприяє значній оптимізації процесу професійної підготовки майбутніх спеціалістів стосовно опанування іноземної мови й може використовуватися як один з шляхів формування професійної іншомовної компетентності представника юридичної професії.

Отже, можна стверджувати, що провідним завданням опанування іноземною мовою в вищих навчальних закладах немовного профілю на сучасному етапі є не просто «навчити студентів користуватися нею як засобом спілкування в усіх видах мовленнєвої діяльності в різноманітних ситуаціях» [9, с. 241], а використовувати іноземну мову в усіх видах мовленнєвої діяльності в ситуаціях професійної діяльності, оскільки її «ефективність навчання безпосередньо залежить від ступеня наближення процесу передачі знань, формування навичок і вмінь до реальних умов їх практичного застосування».

Оскільки мовленнєва діяльність реалізується в галузі читання, мовлення, аудіювання та письма, на основі аналізу праць науковців та з урахуванням умов і потреб майбутньої професійної діяльності представників юридичної професії треба зазначити необхідність врахування положень, визначених науковцями [2, с. 51-52]:

- необхідність удосконалення знань з іноземної мови (особливо англійської) серед студентів юридичних навчальних закладів (особливо студентів факультету міжнародних відносин) постійно зростає, оскільки саме в юридичній сфері виникає потреба в безпосередніх контактах із зарубіжними колегами з вирішення юридичних проблем на міжнародному рівні, використанні інформації, здобутої іноземними колегами, крім того, існує реальна можливість перспективної професійної кар'єри за умови володіння іноземною мовою через тенденцію до створення единого європейського правового поля;
- оволодіння читанням (що є, як правило, провідною мовленнєвою діяльністю в процесі оволодіння іноземною мовою в вищих навчальних закладах) вважає пріоритетним для себе більшість студентів, але водночас вони вказують на необхідність розвитку вмінь та навичок професійно орієнтованого мовлення та аудіювання для реалізації професійних функцій в безпосередніх контактах з іноземними колегами;
- потреба у безпосередніх письмових контрактах із зарубіжними колегами та партнерами, сподівання науковців, що Болонський процес допоможе державам створити в майбутньому єдину систему права, яка поєднуватиме в собі елементи континентальної і загальної системи права, зумовлює необхідність розвитку умінь та навичок письма іноземною мовою як виду мовленнєвої діяльності, що обумовлено її необхідністю обміну офіційною інформацією професійного характеру у формалізованому вигляді (офіційні документи).

Таким чином, цілком обґрунтовано стверджувати, що одним з шляхів формування професійної іншомовної компетентності представників юридичної галузі є навчання студентів читання, мовлення, аудіювання та письма з іноземної мови для забезпечення можливості й спроможності спілкування у майбутній професійній сфері, тобто забезпечити формування професійної іншомовної компетентності майбутнього юриста може професійно орієнтована іншомовна діяльність, котра передбачає підготовку майбутніх спеціалістів до ділового спілкування в усній і письмовій формах іноземною мовою.

Необхідною умовою досягнення цієї мети є комплексний розвиток умінь студентів в усіх видах мовленнєвої діяльності у процесі професійної підготовки. Адже юридична освіта ХХІ століття повинна бути інтернаціональною за змістом, оскільки глобалізація суттєво впливає на зміну зasad і способів міждержавних відносин, формування наддержавного правового простору. Сьогодні від випускника юридичного навчального закладу вимагається знання зарубіжних юридичних першоджерел, використання їх в практичній юридичній діяльності, налагодження стосунків з іноземними колегами з метою вирішення спільних правових проблем, використання зарубіжного досвіду тощо.

Проблема професійної іншомовної компетентності майбутнього фахівця, як «об'єктивно існуючого, ускладнено структурованого феномену», процесу її формування досліджувалася

науковцями. Так, на думку російського дослідника М. Сахарова, іншомовна компетентність студентів є інтегративним системно-ціннісним новоутворенням спеціальних та іншомовних знань і вмінь, ціннісних відносин, які визначають здатність особистості керувати своєю діяльністю від визначення мети, вибору засобів до контролю й оцінювання отриманих результатів.

Досліджаючи іншомовну професійну компетентність майбутніх представників економічної галузі, В. Василевич визначає даний феномен як інтегровану систему функціональних складових і властивостей особистості; форму вираження суб'єкт-суб'єктного зв'язку учасників інтеракційно-комунікативного процесу під час розв'язання професійних завдань. А формування іншомовної професійної компетентності майбутніх економістів Ю. Сухарніков характеризує як процес, що включає в себе проміжні дидактико-технологічні етапи цього процесу а саме: прогнозування професійно важливих якостей фахівців-економістів для виробництва майбутнього, формування змісту й конструювання програми підготовки студентів-економістів, проектування педагогічного процесу.

«Іншомовна комунікативна компетенція», що забезпечує компетентність майбутнього фахівця морського флоту, українською дослідницею С. Козак визначається як «сформована у процесі навчання іноземної мови здібність вільно і адекватно до умов соціально-рольових ситуацій професійної діяльності розуміти і породжувати відповідні мовленнєві висловлювання згідно теоретичних положень і знань, що виконують інформаційно-комунікативну функцію, а також практичні вміння та навички, які опікують перцептивно-комунікативну та інтеракційно-комунікативну функції спілкування, що здійснюються за допомогою засобів іноземної мови». Проте не можна, на нашу думку, погодитися з тим, що формування іншомовної комунікативної компетентності обмежується лише процесом навчання студентів іноземної мови. В процесі професійної підготовки майбутнього фахівця є набагато ширші можливості для забезпечення сформованості даного особистісного феномену: можливості загальнокультурних і професійних дисциплін, виховної і самостійної роботи студентів тощо.

Розкриваючи поняття іншомовної компетентності фахівців технічних та економічних спеціальностей, М. Прадівлянний пов'язує його з комунікативними мовними компетенціями і відзначає наявність у даному феномені мотиваційних, морально-етичних та інших компонентів, спрямованих на творчість, дію, результат [10, с. 343].

Отже, на основі проведеного аналізу досліджень науковців можна зробити висновок про те, що іншомовна компетентність представника певної професійної галузі розглядається як якість особистості, котра характеризується продуктивністю іншомовної діяльності (тобто мовленнєвої діяльності іноземною мовою), високим рівнем творчого мислення, який забезпечує декодування іншомовної інформації професійного характеру. Іншомовна компетентність включає в себе цілісний комплекс знань у мовній і професійній сферах, умінь застосовувати ці знання в практичній професійній діяльності.

Крім того, іншомовна компетентність передбачає оволодіння студентами знаннями про культуру та систему мови, яку вони вивчають, що реалізується за рахунок формування мовних і мовленнєвих навичок оперування загальною і професійною лексикою, котра виявляється у продукціюванні самостійного усного та письмового висловлювання і яка дозволяє студентам адекватно розуміти та приймати участь у спілкуванні з носіями мови. Отже, щодо формування даного особистісного феномену мова йде про необхідність засвоєння коду, що є відомим і зрозумілим носіям мови безвідносно до професійної діяльності (володіння мовою на загальному рівні), а також коду професійної іноземної мови, що є добре відомим носіям іноземної мови, котрі виконують певні професійні функції в певній професійній галузі.

Висновки. Таким чином, можна зробити загальний висновок про те, що іншомовна компетентність передбачає оволодіння людиною іншою (іноземною) мовою кваліфіковано. Щодо професійної іншомовної компетентності представника юридичної професії обов'язковим є достатній рівень знань, які б дозволяли розумітися, бути добре обізнаними як з усіма мовними аспектами іншої (іноземної) мови, так і з фаховою (юридичною) лексикою, особливостями

професійної діяльності, наявність достатнього рівня вмінь застосовувати знання на практиці, тобто в практичній професійній діяльності, а також у галузі безпосередньої спеціалізації представника юридичної професії, тобто у фаховій діяльності.

Список використаних джерел

1. Александрова В.В. Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови / В.В.Александрова // Іншомовний аспект підготовки фахівців для органів внутрішніх справ України: Матеріали міжнародної практичної конференції, Харків, 20-21 травня 1999 / Ун-т внутр. справ. – Х.: Ун-т внутр. справ, 1999. – С.11-14.
2. Білобородова Л.Д. Комплексне навчання держслужбовців іншомовної комунікації на базі модульно-рейтингової системи // Теорія та практика державного управління: [Збірник] / Нац.акад.держ.упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т [Редкол.: Г.І.Мостовий та ін.]. – Вип.4. Актуальні питання навчання іншомовної комунікації у вищих навчальних закладах: матеріали наук.-практ.конф., 20 травня 2003 р. – Х: Магістр, 2003. – С. 51-54.
3. Бондар С.М., Сгорова Н.Н., Орач Ю.В. Фреймова презентація знань як спосіб підвищення ефективності викладання англійської мови для студентів нелінгвістичних спеціальностей // Викладання мов в вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Між предметні зв'язки: Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: зб. наук. пр. / Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна. – Х.: Константа. – Вип.10. – 2006. – С.26-31.
4. Федоренко Ю.П. До питання компетентності і комунікативної компетенції / Ю.П.Федоренко // Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конф. 4-6 березня 2002 р. – Полтава: АСМІ, 2002. – С.285-286.
5. Яспер К. Смисл и назначение истории / Карл Ясперс / Пер. с нем. М.И.Левиной. – [2-е изд.] – М.: Республика, 1994. – 527 с.
6. Тимофеева Н.П. Основы семантической трансформации устойчивых словосочетаний при изменении сферы их употребления (на материале юридической и компьютерной терминологии русского и английского языков). Автореф. дисс. ...канд. филол. наук. – Саратов, 1997. – 17 с.
7. Лайметс Х.Й Как воспитывает процесс обучения? / Хейніо Йоханнович Лайметс. – М.: Знание, 1982. – 96 с.
8. Левітан К.М. Юридическая педагогика: учебник / К.М.Левітан. – М.: Норма, 2008. – 432 с.
9. Насонова Н.А. Передача інформації в процесі вивчення іноземної мови / Н.А. Насонова // Проблеми гуманізму і освіти: зб. матеріалів науково-метод. конф., м. Вінниця, 21-22 травня 2002 р. В 2-х томах. – Вінниця: Універсум, 2002. – Том 2. – С. 241-243.
10. Прадівлянний М.Г. Викладання фахово спрямованої іноземної мови на основі компетентнісного підходу / М.Г.Прадівлянний // Гуманізм та освіта: зб. матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конф.
11. Космеда Т.А. Актуальні процеси мовлення чи «мовний смак» української сучасності / А. Космеда // Мовознавство. Науково-теоретичний журнал інституту мовознавства ім. О.О. Потебні та Українського мовно-інформаційного фонду НАНУКраїни. –2014. – №2. – С. 44-45.
12. Національна стратегія розвитку освіти України період до 2020 року / Схвалено указом Президента України 25 червня 2013 року №344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
13. Мелещенко А. Європейське шкільництво у структурі освіти Волині (кінець XVIII- початок XX ст.ст.): дисертація на здобуття наукового ступ. канд. пед. наук.спец.13.00.01 / А. Мелещенко. – Житомир, 2015. – 219 с.

УДК 378.147

Задунайська Юлія Володимирівна
Львівський національний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто основні теоретичні та практичні аспекти формування професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи, проаналізовано основні компоненти та структурні складові професійної іншомовної комунікативної компетентності, виокремлено професійні якості та чинники формування професійної іншомовної комунікативної компетентності.

Ключові слова: компетенція, компетентність, професійна компетентність, іншомовна комунікативна компетентність, професійна іншомовна комунікативна компетентність.

Постановка проблеми та її актуальність. Одним із завдань сучасної вищої школи є підготовка компетентного, конкурентноспроможного фахівця, здатного успішно розв'язувати проблемні завдання, гнучко й нестандартно мислити, вміти пристосовуватись до швидких змін умов життя у полікультурному середовищі. Провідною метою вивчення іноземної мови студентами вищих закладів освіти різних напрямів підготовки стає іншомовна комунікативна компетентність особистості, а кінцевим результатом – використання іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування і збагачення досвіду фахової підготовки. У процесі фахової підготовки вчителя початкової школи проблема формування іншомовної комунікативної компетентності є однією з визначальних. На сучасному етапі, в умовах інтеграції України у європейські економічні, політичні й культурно-освітні структури, суспільство потребує фахівців, які не лише компетентні у своїй професії, але й володіють достатнім рівнем іншомовної комунікативної компетентності.